

VEČERNI LIST

Posamezna številka 30 vln.

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 30 vln.

Cene po pošti:

za celo leto . K 50.—

za pol leta . K 25.—

za četrt leta . K 13.—

za 1 mesec . K 4.50

Za Ljubljano mesечно 4.50

Uredništvo in uprava:

Ropitarjeva ulica št. 6

Uredn. telefon št. 50

Ameriški božični pozdrav svetu.

Krčanska načela bodo zmagala.

Državni tajnik Lansing je poslal vladam v Parizu, Londonu in Bruslju božični pozdrav Združenih držav. Glasi se: »Dne 25. decembra slavimo obletnico, odkar je začela doba, ki je človeštvu prinesla božjo oznanenje miru in onih načel, ki je oznanenje miru in onih načel, ki so bila temelj novodobnega napredka in izobrazbe. Danes se zunaj razglašajo, da smo vstopili v novo obdobje miru in na višjo stopinjo mednarodnega in državnega življenja. To ni nova doba, ampak stara doba, oznanjena z rojstvom Jezusa Kristusa, ne-

smrtnega Boga, spopolnjena z njegovim naukom, posvečena z njegovo smrtjo, stara doba, h kateri se vračamo po času splošne blaznosti in hudobije. Živeč v starem miru, oznanjenem pred devetnajstimi stoletji na betlehemskih poljanah, bi moral svet, prebujen od strašnih izkušenj, ki jih je pretrpel, najti novo upanje: da bodo krščanska načela triumfirala in da bodo postala glavne in vodilne sile v življenju posameznikov in narodov.

Kristan in dr. Kramer hočeta še ministrovati.

LDU Belgrad, 9. jan. Današnja »Tribuna« prinaša vest, da je radi valutnega vprašanja prišlo do ministrske krize in da sta ministra dr. Kramer in Kristan podala ostavko, ker vsi Slovenci stoje na stališču, da je treba izmenjati krono z dinarjem ali pari, in odklanjajo projekt dr. Veljkovića. Napram tej vesti se ugotavlja, da je neresnično, da bi slovenska ministra podala ostavko, kajti ministrski svet o valutni reformi še ni sklenil ničesar končnega. Seja ministrskega sveta, pri kateri se bo sklepalo o nadaljnjih korakih glede valutnega vprašanja, se bo vršila brzkone šele prihodnji tork dopoldne.

Vlada se boji.

LDU Ljubljana, 9. jan. »Slovenec« piše, da je finančno ministrstvu že začelo izvajati sklep, da se izmenja po en dinar za štiri krone. Ta vest je brez podlage. Dejstvo je samo, da se je še pred Božičem v ministrskem svetu sklepalo o valutni reformi, da pa je bilo končno sklepanje preloženo na čas po novem letu, in sicer na prvojanja ministra za trgovino in industrijo dr. Kramerja. Finančni minister je pri raznih tiskarnah uvedel poizvedbe in druge pripravljane korake, ki pa imajo le namen, ugotoviti proračun za provedbo izmenjave in zagotoviti, da bi se v primeru, ako bi ministrski svet sprejel predlog finančnega ministra, izvedba nemudoma mogla izvršiti. — (Op. ur. K. temu poročilu omenjamo, da je bil res dan tozadeven ukaz. Če vlada danes to taji, je znamenje, da se vlada boji ljudstva!)

Nova češka ustava.

LDU Praga, 8. jan. (ČTU) Ustavni osek narodne skupščine je začel razpravo o ustavnih predlogih. Navzoča sta bila tudi ministrski predsednik Tusar in minister za notranje stvari Švehla. Načelnik odseka dr. Meissner je pripomnil, da sta pri izdelovanju predloge sodelovala tudi zastopnika obeh čeških vseučilišč, namreč dr. Hoetzen kot avtor predloge in dr. Weyr kot član pododseka. — §§ 2—5 (državne meje, državljanstvo in glavno mesto republike) so se enoglasno sprejeli. § 6, ki določa, da sestoji narodna skupščina iz dveh zbornic, namreč iz zbornice poslancev in senata, je bil sprejet z glasovi vseh strank proti glasovom socialnih demokratov. Zbornica je nadalje sprejela enoglasno § 7—12. Nadalje se je določilo število senatorjev (§ 13) proti predlogu pododseka (150 članov) na 100. Proti sta glasovala le dva narodna demokrata. Aktivno volilno pravico za senat dobi vsak državljan, ki je star 26 let, pasivno volilno pravico pa vsi oni, ki so stari najmanj 45 let. Senatorji se volijo za dobo osmih let. Med drugim se je sprejela tudi točka, ki določa, da so člani narodne skupščine odgovorni tudi za dejanja, ki so jih zagrešili kot odgovorni uredniki. Zbornica je tudi sprejela predlog poročevalca, da se morajo volitve izvesti tekom 60 dni po razpustitvi, oziroma po poteku volilne dobe.

Mirovna pogodba z Nemčijo uveljavljena.

LDU Lyon, 8. januarja. (Brezlično.) Končnoveljavno je določeno, da se versailleska mirovna pogodba uveljavi prihodnjo soboto, dne 10. januarja. Ceremonija uveljavljanja se bo vršila v pariškem ministrstvu za zunanje stvari v takozvanem Salon de l'Horloge ob 16. uri. Najprej se bo

podpisal protokol, ki je bil sestavljen 1. novembra 1919, nato se bodo izmenjale ratifikacijske listine in končno bo predsednik mirovne konference izročil načelniku nemške mirovne delegacije pismo, ki vsebuje nekatere olajšave k določbam protokola z dne 1. novembra glede izročitve ladijskega materiala. Aktu uveljavljanja bodo prisostvovali zastopniki onih držav, ki so ratificirale versaillesko mirovno pogodbo, namreč: Francije, Velike Britanije, Italije, Japonske, Belgije, Bolivije, Brazilije, Guatemale, Peruja, Poljske, Češkoslovaške, Sijama, Uruguaya in Nemčije. Do sobote se bodo z vso naglico uredila še zadnja ne popolnoma pojasnjena vprašanja glede uprave na plebiscitnih ozemljih, zlasti glede pravosodstva.

Vrhovni svet.

LDU Lyon, 9. jan. (Brezlično.) Clemenceau je predsedoval v petek seji vrhovnega sveta, ki sta se je udeležila Lloyd George in Nitti. Svet se je pečal naprej z raznimi detaljnimi vprašanji z ozirom na ratifikacijo in izvršitev mirovne pogodbe. Pismo, ki bo izročeno nemškemu delegatu von Lersnerju in v katerem bodo prezicirani nameni, ki jih imajo zavezanci glede navičnega gradiva, je ostalo tako, kot je bilo prvotno redigirano. G. Dutasta je obrazložil dispozicije, ki jih bo izvršila — čim stopi v veljavo mirovna pogodba — komisija, ki ima nalogo, pripraviti plebiscit v Šlezvigu. V tej seji je bilo sklenjeno, da se stroški, ki jih zahteva funkcija interali-rane komisije v renskih pokrajinah, nalože Nemčiji kot stroški vojaške okupacije. Glede prve seje izvršilnega sveta zveze narodov, ki se ima vršiti na poziv predsednika Zedinjenih držav, se je sklenilo, da se datum otvoritve določi pozneje.

LDU Lyon, 10. jan. (Brezlično.) Prvo vprašanje, ki ga bo načel vrhovni svet, bo jadranski problem. Britansko časopisje že piše o neki rešitvi. Reka in Zader bi bila proglašena za prosti mesti, tako da bi se s tem upoštevala volja prebivalcev, ki zahtevajo neodvisnost. Dalmatinska obal bi imela biti nevtralizirana. Drugo vprašanje, o katerem se bo trojica posvetovala, je vprašanje Turčije, predvsem Carigrada.

Razen tega bo imela konferenca urediti še to-le: 1. ugotoviti mere, ki jih bo treba ukreniti, da se popolnoma izvrši mirovna pogodba z Nemčijo. 2. sestaviti noto, ki se bo poslala Holandiji z zahtevo, da izroči bivšega cesarja Viljema, ki pride pred sodišče. 3. način, po katerem bi se z največjo gotovostjo dala izvesti izročitev drugih nemških zločincev s kronprincem vred in ki jih zahtevajo zavezanci. 4. izdelati novo francosko-angleško pogodbo, ki bi imela nadomestiti francosko-angleško-ameriško pogodbo v slučaju, da Zedinjene države te ne ratificirajo. 5. rusko vprašanje, ki se bo obravnavalo čisto iznova.

Poljaki proti Ukrajincem.

LDU Moravska Ostrova, 8. januarja. (ČTU.) Krakovski »Kurjer Codzienny« poroča iz Lvova: Kakor javljajo iz Kamienca Podolskega, je bilo aretiranih nekaj ukrajinskih meščanov, ker je ukrajinsko prebivalstvo začelo kazati sovražno mišljenje. Poizkuse vstaje so povsod kmalu udušili. Sedaj vlada povsod mir. Proti Ukrajincem je bilo treba nastopiti zaradi tega, ker so v neki vasi ubili cel poljski oddelek.

Ne dovolimo!

Včeraj nam je dopisni urad sporočil vest, ki zasluži, da ji posvetimo vso pozornost in opozorimo na njo celi narod. Ne smemo zapasti v staro pregreho, ki se je v rajni Avstriji tako krvavo maščevala nad nami, da o najvažnejših zadevah ne izpregovorimo niti besede in da pustimo visoko politiko delati le ravnokar na krmilu stoječi vladi. Vest, ki smo jo včeraj tudi mi objavili pod naslovom »Vojaška konvencija s Francijo«, se glasi:

»Clemenceau je izjavil zastopnikom časopisja, da mora stremeti Francija po ozki vojaški zvezi s Poljsko, Čehoslovaško in Jugoslavijo, ker se samo tako zavaruje oblast na vzhodu. Potrjuje se, da se mude zastopniki Poljske in Jugoslavije sedaj v Parizu, da se dogovore glede vojaške konvencije (zveze) s Francijo.

Naloga vlade bi bila, da to vest takoj popravi, ako bi bila neresnična. Ker tega ni storila, moramo računati z resničnostjo uradno nam dostavljene vesti. V Parizu se torej vršijo pogovori med zastopniki naše demokratske in socialistične (!) vlade in francoske vlade, kako bi se za prihodnje vojske najbolje organizirali. V teh pogovorih se bo določilo, v katerih slučajih moramo mi v vojno, četudi jo začnejo Francozi, Čehi ali Poljaki. Določilo se bo tudi, koliko vojakov moramo postaviti, koliko bajonetov, koliko strojnic, koliko topov in koliko bojnih ladij.

Kdo se pogovarja v imenu 12 milijonov jugoslovanskega naroda? Zastopniki jugoslovanske vlade! In kdo je pooblastil jugoslovansko vlado k tem tako globoko v življenje segajočim dogovorom? Nikdo! Ljudstvo ne zna nič o tem, ljudstvu se vse to prikriva. O naši krvi trgujejo, z našim narodnim gospodarstvom se igrajo, milijonske davke nam skrivno nalagajo, o vojskah sklepajo brez odobrenja ljudstva — a 12 milijonov prebivalcev ne zna nič o tem. Nikdo ga ne vpraša, nikdo ne govori z njim o tem.

Naš list dosledno in brezobzirno odkriva sleparstva, ki jih uganjajo liberalni in socialistični demokratje dan za dnevom na jugoslovanskem narodu. Za to uživamo posebno naklonjenost teh dveh strank. Ker smo tako neusmiljeni proti liberalni in socialistični korupciji, kjerkoli se prikaže, nam očitajo surovost. Toda vprašamo, ali ni večja srčna surovost, ako se za uso-do 12 milijonskega naroda kocka za zaprtimi vrati, ako se mu brez njegove vednosti določajo vojskni slučajji in nalagajo neizmerni stroški za vojne priprave? To vprašanje stavimo posebno socialdemokratom, ki imajo v sedanjji jugoslovanski vladi tri ministre in ki tako radi troben-tajo po ljudskih shodih, kaki neizprosni sovražniki militarizma so. Vojne priprav-ljajo in militarizem pobijajo, to se pravi, da igrajo dvolično igro, s katero se lahko obenem udeležujejo vlade in goljufajo ljudstvo.

Ko so liberalci in socialisti zatvorili sedanje Narodno predstavništvo, izrekli smo svoje prepričanje: Boljše slab parlament nego noben! Tudi ta slučaj, ko se za hrbtom vsega naroda pripravljajo nove zveze, ko dobra desetorica slabih ministrov odloča o naši življenjski usodi za desetletje naprej, nam dokazuje, da je naše mnenje pravilno. Ker je parlament zatvo-rjen, vsaj pošteno časopisje ne sme biti mu-tasto. Za to vladi in vsej javnosti kličemo:

Ne dovolimo, da se o smrti in življenju jugoslovanskega naroda sklepa brez vednosti in odobrenja naroda. Mi ne maramo novih vojsk, mi hočemo mir!

Clemenceau sprejema diplomate.

LDU Pariz, 9. januarja. (Brezlično.) V sredo je predsednik mirovne konference Clemenceau sprejel več znanih političnih osebnosti. Pri njem so bili med drugimi: član romunske mirovne delegacije knez Ghika, italijanski poslanik v Parizu grof Bonin-Longare, grški poslanik Romanos in jugoslovanska deputacija, sestojeca iz gg. Pašića in dr. Trumbića ter po enega zastopnika Slovencev in Črnogorcev.

Ženskam volilno pravico!

Naše delavsko ženstvo zahteva svojih političnih pravic. V kratkem času naj se vrše volitve v občine in v državni parlament, a ženstvo naj ostane brez besede, delavske žene naj še dalje molče trpe in prenašajo posledice nesrečne politike, katere žrtev so v prvi vrsti one same in njihova deca. Dovolj se povdarja povsod, da je ženska trpela med vojsko, da trpi še sedaj na posledicah politike, ki so jo vodili le moške.

Eno samo stvar naj danes dvignemo na svetlo, da ugotovimo, kako kruta krivica se bo zgodila ženam, če ne dobe volilne pravice. Najvažnejše položj oblike in hrane je danes delavsko stanovanje. Kje stanuje naš proletarec s svojo družino? Njegov dom je največkrat terena ozka podstrešna celica ali globoka vlažna klet. Kotišča jeličnih bacilov, pokončevalnica morale, uničevalnica delavske dece ter družinske sreče delavca — so danes največkrat delavska stanovanja. Največ trpi pri tem delavska žena. Moža slabo in bedno stanovanje žene v gostilno, udaja se alkoholu, zapravlja denar, pozablja na družino. Delavska žena pa vstaja doma v bedi in tugi med svojo dečo. Otoci bole-hajo, umirajo. Mož beži od kraja nesreče iskati si razvedrilo v tovarišijo, žena pa leči bolezen svojih otročičev in sama postaja njen plen. Ena sama slika je to. Žena je največja žrtev današnjega socialnega reda.

Nove čase in nove razmere gradimo. V parlamentih — upamo — se bodo vršili boji za nove socialne zakone, za varstvo delavskih žena in mater, za varstvo delavskih otrok, za zgradbo solnca polnih delavskih domov. Socialni zakoni so to, pri katerih je najbolj prizadeta delavska žena. In tu naj bo vzeta delavski ženi vsaka možnost, da uveljavi svoje mnenje, da s svojim sodelovanjem skuša olajšati gorje sebi in svoji deci. To je velika socialna krivica, ki je delavsko ženstvo ne bo mirno preneslo!

Tu pa moramo še pribiti eno dejstvo! Socialna demokracija je soodgovorna za to socialno in politično krivico, ki se godi delavskim ženskam. Tri zastopnike ima v vladi, a niti eden od njih se ni pobrigal, da bi zagovarjal, kar v svojih programih oznanjajo. V uradnem poročilu iz Belgrada smo čitali izrecno zagotovilo, da so se socialno demokratski ministri zavzemali le za volilno pravico samostojnih žensk, ki vodijo samostojne obrti itd. Pravico delavskih žena so izdali! Jutri bodo na zborovanju zopet zatrjevali, da so za žensko volilno pravico. Kdo bo še verjel tej dvoj-ni igri? Sedaj, ko imajo moč v roki, so pozabili na delavke in delavske žene. Izdali so njihove življenjske interese, in tega ne bodo zbrisali z nobenim shodom.

Stanovnijska mizerija, draginja, živili in obleke — vse to je bilo in je v rokah socialističnih ministrov, da so to odpravijo. Niso se zganili. Sedaj imajo še drzno čelo, da kličejo ženske na protestna zborovanja.

Delavsko ženstvo se bori za volilno pravico, ki pomeni socialno in politično osvoboditev ženstva. To bo izvajalo vkljub nasprotovanju kapitalistov in izdajstvu socialnih demokratov!

Klic slovenskega ženstva se glasi: Dajte nam volilno pravico!

Zveza narodov — bojno glasilo pri volitvah.

LDU Lyon, 9. jan. (Brezlično.) V poslanici, ki je bila prečitana na banketu narodnih demokratov v Jacksonu, izjavlja predsednik Wilson, da je edino sredstvo, s katerim se da jasno izraziti volja ameri-kanskega naroda glede zveze narodov to, da se uredba zveze narodov izda pri prihodnjih volitvah kot bojno glasilo. Predsednik pravi, da ni nasproten pridržkom, ki jih zahteva senat, če hoče senat s temi pridržki izraziti to, kar je brez dvoma namen mirovne pogodbe, ter dodaja: Toda mi ne moremo pisati mirovne pogodbe iznova, sprejeti jo moramo brez modifikacij.

ki bi spremenile pomen traktatu. Če pa pogodbe ne sprejmemo, medtem ko jo bo podpisal ves ostali svet, bomo stali pred novo neverjetno težko nalogo, da sklenemo z Nemčijo posebno mirovno pogodbo.

Politične novice.

— **Socialistično zborovanje jutri v Ljubljani** bo zopet igranje velike hinavščine pred ljudstvom. Govorniki bodo grmeli proti draginji in zahtevali žensko volilno pravico. Kdo je sokriv draginje? Vaš sodrug, kraljevi minister Bugšeg in Vam — kakor je rekel Kristan — sorodna ter z vami zvezana stranka liberalnih kapitalistov in verižnikov. In kdo ni dal ženskam volilne pravice? Vaši sodrug, kraljevi ministri Kristan, Korač, Bugšeg zajedno s »sorodnimi« liberalnimi ministri. Kri od vaše krvi, meso od vašega mesa! S Kristani, Korači in Bugšegi se kregajte, poštono ljudstvo pa pustite v miru ter mu ne izvajajte kronc za svoje voditeljske trebuhe.

— **Kristan ne gre!** Kraljevi minister Kristan se je včeraj poslužil uradnega dopisnega urada in objavil naslednjo vest: »Slovenec« je razširil vest, da je izvrševalni odbor Jugoslovanske soc.-demokratske stranke odpoklical ministra za šume in ručje Antona Kristana. Ljubljanski dopisni urad je pooblaščen izjaviti, da je ta vest popolnoma izmišljena, kakor tudi vest, da se je sploh v tem oziru vršilo kako posvetovanje. Smoči je minister Kristan došel v Ljubljano. Danes je med drugimi sprejel večjo deputacijo železničarjev in se z njimi posvetoval o njihovem položaju. Dasi so bili v tej deputaciji tudi vodje političnih socialnodemokratskih organizacij, ni nihče omenil, da se zahteva odstop ministra. — Tako minister Kristan v uradnem dopisnem uradu. Ugotavljamo, da je te vesti prinesel »Večerni list« že v ponedeljek in torek, a »Naprejek«, ki bi bil kot strankino glasilo za to najbolj merodajen, jih še danes ni zanimal. Če je vse tako v redu, zakaj se gosp. Kristan ne posluži »Naprejek«. Sicer pa radi vzamemo na znanje, da hočejo soc. demokratske organizacije še dalje nositi polno odgovornost za ravnanje sedanjega vlade. Pričakujemo tedaj, da »Naprejek« in cela soc. dem. stranka izreče sedanjim vladim zaupnico za vse njeno delo glede draginje, valute, vojaških konvencij, absolutizma, dalje pa tudi za to, da je delavskim ženam vzeta volilna pravica! Kristan je odgovoren za vse to in z njim cela njegova stranka!

— **Dva valutna bratca.** Minister Korač je v Zagrebu govoril, da mora naše ljudstvo plačati 10 K za 1 dinar. Isto zahtevo načelnik Jugosl. demokratske stranke dr. Kukovec v svoji knjižici »Vprašanje avstrijske denarne vlade«.

— **Socialno-demokratska nevednost.** Včerajšnji »Naprejek« priobčuje iz Maribora dopis, v katerem pravi, da v »liberalno-kapitalistični deželni vladi« v Ljubljani ni nobenega socialista. Dobri sodrug iz Maribora morda tega ne ve, da sedanjo liberalno-kapitalistično vlado v Ljubljani tvorita gg. dr. Žerjav kot predsednik in sodrug Jaklič kot poverjenik za socialno skrb. Vzdržuje pa to liberalno-kapitalistično vlado s socialističnim priveskom osrednja vlada v Beogradu, v kateri še vedno sede trije socialistični vodje. Brez osrednje vlade in njene pomoči bi tudi ljubljanska liberalno-kapitalistično-socialistična vlada ne bila mogoča. To na znanje dobremu sodrugu iz Maribora, da bo informiran, ko si »Naprejek« ne upa o tem govoriti.

— **Komunisti in boljševiki.** Iz New Yorka poročajo, da so tam zadnje dni zaprli več tisoč boljševikov. Pri tem je prišlo na dan, da so ti ljudje imeli posebno organizacijo, ki naj bi bila s ponarejenimi bankovci preplavila ves svet ter tako uničila veljavo denarja vseh držav. Po ameriških virih je ruska sovjetska vlada v polovici leta 1919 napravila 30 milijard rubljev primanjkljaja. — **Letos (leta 1920.) naj bi se po vsem svetu proglašala velika mednarodna republika sovjetov.** Na Sakskem se komunistični socialisti vnovič pripravljajo, da v prihodnjo revolucijo in uvedejo diktaturo proletariata. — **Na glavni skupščini berlinskih delavskih svetov so komunisti popolnoma podlegli napram neodvisnim socialistom,** ki so postali gospodarji delavskih svetov. — **Rusko sovjetska vlada je Rumuniji ponudila mir** ter je pripravljena Rumuniji prepustiti Besarabijo, če se Rumunija ne bo udeleževala bojev proti boljševikom.

— **280 milijard posojila za Evropo.** Angleški zastopnik George Paish, ki je v finančnih zadevah prišel v Ameriko, predlaga, naj Amerika da Evropi 280 milijard posojila. Uvedejo naj se mednarodne obligacije, za katere naj jamčijo države, ki pripadajo zvezi narodov. Obligacije se bodo obrestovale s 4%. Posojilo naj bi se vrnilo v 40 letih. Anglija bi jamčila za 40 milijard. Od najetega posojila 280 milijard naj bi se 80 milijard porabila za nakup surovin, 80 milijard za obnovo opustošenih krajev. Na ta način upa Paish ozdraviti

bolno valuto vseh evropskih držav. — Ureditev valute vzbuja skrb v vseh državah. Pri nas pa valuto rešujejo, kakor da hočemo čakati, kdaj se odpro ameriška zlata nebesa in nas posujejo s svojimi dolarji.

— **Tudi poljska valuta ni zanič.** Krakovski socialno-demokratski »Naprejek« našteva vrsto držav, ki bodo dobile od Amerike posojila in ugotavlja, da bo Amerika dovolila posojilo in Nemčiji i Avstriji, da pa ni ničesar znanega o kakem dovoljenju kredita Poljski. V zadnjem času se je v poljskem časopisu razširila vest, da je v finančnih krogih v Berlinu veliko povpraševanje po poljskih markah. Ta vest pa se je razširjevala le zato, da se zakasni katastrofalni padeč tečajev na poljskih trgih. Resničnost te domneve potrjuje krakovska »Nowa Reforma«, ki poroča, da se je neka vodilna varšavska banka obrnila v tej stvari na Berlin in je dobila odgovor, da tam ni ničesar znanega o kakem povpraševanju po poljskih markah.

Dnevne novice.

— **Osební promet tudi ob nedelji.** Obratno ravnanje južne železnice javlja: V nedeljo 11. t. m. se vzpostavi osebni promet na južni železnici kakor ob delavnikih.

— **Cene žveplenk.** Že dalje časa so za žveplenke v Čehoslovaški republiki določene najvišje cene. Zavoj s 100 škaličami stane 8,55 kron, kartonski zavoj 8,85 K in vsaka škaličica v drobní prodaji stane 10 vinarjev. — In pri nas? Da ne govorimo o cenah na debelo! Škaličica žveplenk stane v nadrobni prodaji 50 — 60 vinarjev. Ne bi mogle oblasti napraviti konec stalnemu naraščanju cen? Mogoče se vendar kdo zgane.

— **Petrolej.** Trgovska in obrtna zbornica v Zagrebu opozarja domače trgovce, da je uvoz iz inozemstva popolnoma prost (plača se samo monopolno pristojbino), in se radi velikega pomanjkanja priporoča, nabaviti si ga. Pri sklepanju dobavnih pogodb pa ni mogoče računati na rekonpenzacije v živilih, ker jih država pod nobenim pogojem ne dovoli. — Za tako dragoceno in od vseh držav zaželeno blago, kot je petrolej, neče nihče vzeti naših kron, ampak zahteva rekonpenzacijo. Vsa taka priporočila »za svoboden izvoz« so torej odveč, dokler vlada sedanja uvozna in izvozna politika.

— **Ponesrečen rojak v Ameriki.** V rudniku Iron Mountain se je ponesrečil 47 letni Ludvik Dulan. Med deveto in deseto uro ponoči je padel na njega kamen, ki mu je strl hrbtnico in oprsje. Umril je v bolnišnici. Ponesrečeni je delal po raznih rojih že 27 let in ni bil nikoli preje poškodovan. V Ameriki zapuša ženo, dve hčeri in osem sinov. Najstarejši izmed otrok je star 17, najmlajši pa 2 leti.

— **Obsodbi ljubljanskega okrajnega glavarstva.** Okrajno glavarstvo v Ljubljani je obsodilo 8. t. m. Ivana Umnika in Ivana Pundelaka iz Brežic na 20.000 kron globe in šest mesecev zapora. Rzsodba navaja po § 10. naredbe, da sta navedenca nakupavala in prodajala blago brez obrtnega lista in brez posebne dovoljenja in da sta veržila. Blago sta nakupila po naročilih, katere sta dobila že meseca septembra in oktobra, in sicer za ceno 32 in 34 K kg masti in za 1 kg moke 00 po 6 do 7 K. V Ljubljani se zdaj prodaja taka moka po 8 K 50 h 1 kg, špeh (ne mast) pa po 44 K 1 kg.

— **Vihar v Sredozemskem morju.** Iz Toulona se poroča: Zadnja dva dni je divjal na Sredozemskem morju silen vihar. Neka vlačilna ladja iz Toulona se je potopila pred pristaniščem. Vsled viharja je morská plima poplavlila vso obalo od Hyereskih otokov do Cannesa ter povzročila mnogo škode na raznih poslopih. Železnica, ki teče tik ob južnofrancoski obali, je morala začasno ustaviti promet.

— **Valute na zagrebški borzi 9. jan.** 100 ameriških dolarjev 8800 do 9000, avstrijske krone 100 komadov 53 do 55, carski rublji 100 komadov 130—133, češkoslovaške krone 100 komadov 170, dinarji 100 komadov 404—406, angleški funt 361 do 370, francoski franki 100 komadov 900, grške drahme 100 komadov 1400 do 1500, napoleon 350, nemške marke 100 komadov 210—222, rumunski lei 100 komadov 280 do 290, italijanske lire 100 komadov 680 do 700.

Ljubljanske novice.

— **Tovariš Ljudevit Klun.** Dne 8. jan. je umrl v deželni bolnici književnik v Jugoslovanski tiskarni g. Ljudevit Klun. Rajni je bil prvi povodovja in književnik K. T. D. Služboval je v tem zavodu nad 30 let. Bil je pristaš S. L. S. in tudi dolgoletni član Jugoslov. strokovne zveze. Vedno je bil navdušen bojovnik za delavske koristi in iz srca se je veselil vsakega napredka v kršč. soc. delavski organizaciji. Bil je vedno bolj slabotnega zdravja, veliko pomanjkanje pri vojakih med vojsko, in posebno

še koncem vojske, pa mu je izpodkopaló že itak slabo zdravje. Rajni Klun je bil zelo dober prijatelj rajnega dr. Kreka. Posebno je deloval v Delavskem stavbiškem društvu: pridno poštvovalmo; na iniciativo dr. Kreka je ustanovil v dr. Krek-Janežičevi koloniji v Novem Vodmatu Bralno društvo. V Jugoslovanski Strok. Zvezi je bil več let načelnik nadzorstva in načelnik skupine uslužbencev K. T. D. Blagmu spomin! Pogreb bo v nedeljo popoldne ob pol 2. uri iz deželne bolnice.

— **lj Predavanja.** Meščaneko žensko društvo v Ljubljani vabi tem potom na aktualni predavanji, ki ju priredi dne 15. jan. 1920 v srebrni dvorani hotela Union ob peti uri popoldne. Predavata č. g. dr. Zamljen o otroškem zavetišču in č. g. stolni vikar Zabret o razmerju gospodinj do služkinj. Posebno gospodinj je naj se udeleže predavanj v najobilnejšem številu.

— **lj Na državni obrtni šoli v Ljubljani** se ima od srede julija t. l. vršiti II. delni tečaj za izobrazbo risanja na obrtnih nadaljevalnih šolah. Tozadevni razglas s podrobnimi podatki se nahaja v Uradnem listu št. 1 z dne 3. t. m.

— **lj Čoški transport.** Čehoslovaški konzulat javlja: Danes je dospela v Ljubljano 331 vojakov, 28 častnikov ter 62 žena in otrok, ki so pripluli v Trst z japonskim parnikom »Scotlansmaru«. Jutri se pričakuje nov transport.

— **lj S kolodvoza.** Policijski nadstraznik Bevc in detektiv Levišek sta dne 13. novembra 1919 revidirala ekspresni vlak. Ko sta prišla do lokomotive, ju je nadržil nadsprevodnik Josip Ramšek: »Kaj pa delata tukaj, p. . . a, policaja. Danes ne bo nič. Vidva bi rada rekvirirala. Legitimirajta se!« Deželno sodišče je prisodilo Ramšku 24 ur strogega zapora.

— **lj Ukradeni kovček.** Jožetu Merta je prisodilo ljubljansko deželno sodišče 8 mesecev težke ječe, ker je ukradel na glavnem kolodvoru neki gospoj kovček.

— **lj »Prosim, da bi v časopis ne prišlo.«** je rekel dne 9. jan. v 1 leto ječe obsojeni Jernej Črtanec z Brda gospodu predsedniku senata deželnega sodišča svetniku Nagodetu po razglašeni obsodbi. »Jaz ne bom pisal,« se je oglasil odgovor. Črtanec je bil obsojen zaradi več goljufij, katere je izvedel v Ljubljani. Revierni nadzornik g. Habe je dolgo časa neumorno delal, da se je Črtanec ujel. Goljufal je bančnega ravnatelja g. Gjuro Rašiča za nekaj kron. Gosp. Jakobu Dolinarju je izvalil 400 kron z pretevo, da mu bo preskrbel 2 postelji. Natakarc pri »Štefanu« je izvalil 800 kron in 1½ kg tobaka 150 K vrednega. Zemljakovi je Črtanec zelo hvalila njegova prijateljica Marija Lamberšek iz Rožne doline št. 86, s katero je večkrat prišel k »Štefanu«. Luciji Koprivčevi je izvalil 100 K, češ da ji bo preskrbel štedilnik. Hrvatoma Antonu Pišotu in Karajeviču Gjuro je izvalil vsakemu 300 K, češ da jima preskrbi tobaka; prestregel ju je v neki gostilni v Kolodvorski ulici, ju paljal na Ambrožev trg; tam je šel v Židanoval hišo; Hrvata sta ga čakala ure; toda Črtanec jo je že popihal skozi druga vrata in za Gradom odšel lepo v Rožno dolino.

— **lj »Vi nimate ničesar ukazovati! Vam bom že pokazal.«** je rekel 12. novembra m. l. mehanik Franc Padar policijskemu nadstrazniku Reji, kateri mu je zabranil iti čez rampo domov, ko se je prepeljal z vlakom iz Tržica v Ljubljano. Policiji je bilo naročeno, da mora zabraniti prehod čez rampo civilistom, ker so se šiškarji navdali hoditi po bližnji čez rampo domov, kar je onemogočevalo tudi revizijske vozne listke. Deželno sodišče je prisodilo Padarju 24 ur strogega zapora.

— **lj Nepoboljšan kaznjene.** Anton Kovač je v št. Janžu doma. V graški kaznilnici je odesel 4 leta; leta 1915. je dobil zaradi 39 zločinov in vlovov 6 let težke ječe, »6 mesecev so mi šenkali,« je povedal kazenskemu senatu ljublj. dež. sodišča. Dne 10. novembra m. l. so mu v Ljubljani na policijskem ravnanstvu povedali, da naj gre domov v št. Janž; odšel je, toda v Rudniku se je že ustavljal v vlovu in h'šo posestnika Pezdrija in odnesel, kar je skupaj pograbil: obleke in drugega blaga, vrednega 3604 krone. Pezdrijeva hči je pa zapazila vlovilca; Rudničani so ga preganjali in prišli. Nekaj časa je tudi v Ljubljani na glavnem kolodvoru prenašal prtljago potnikom. Podpredsednik dež. sodišča Regally Kovač: »Koliko ste pa od te prtljage ukradli?« — »Nič.« — Sodišče je prisodilo Kovaču 2 leti težke ječe.

— **lj Kavalirji!** Iz vrst trgovskih nastavljenecv smo prejeli: Pri tukašnji tvrdki Cvančarja so radi tatvine aretirali 2 uslužbenca. Plače teh dveh so znašale: za asistenta 400 K in za uslužbenko 280 K na mesec. Imetnik imenovanec tvrdke je ob gibanju trg. nastavljenecv izjavil, da raje zapre trgovino, kot da zviša plače svojim nastavljenecv. Plače drugih, pri nem uslužbenih nastavljenecv znašajo po 300 do 350 na mesec. Vprašamo vse razsodne ljudi, ali je potem čudno, da se kateri izmed nastavljenecv v skrajni sili izpizabi? Dalje vprašamo vlado: Ali ne eksistira noben pa-

ragraf zoper tako brezobzirno izkoriščanje uslužbencev? Ali se bode še dalje dopustilo, da se ubija eksistenca mladim ljudem s tem, da se jim za vedno utisne na čelo pečat tatu, vkljub temu, da to store v največ slučajih skrajne potrebe, v katero jih silijo slabe delavne in plačilne razmere? — **lj »Babilon«.** Opozorjamo na gledališko predstavo Ljudskega odra, ki se bo vršila jutri ob pol 8. uri zvečer v Ljudskem domu. Igrali bodo lepe Kotzebuejeve burke »Babilon«, ki je polna humorja. Predprodaja vstopnic se nahaja v trafikah gospe Modiceve nasproti Jugoslov. tiskarne in v prodajalni Nove založbe na Kongresnem trgu.

Razne novice.

— **lj Vstop v katoliško cerkev.** Kakor je posneli po »Cechu«, je bil te dni sprejet v katoliško cerkev načelnik angleške vojaške misije v Pragi, polkovnik Coulson. Obred se je slovesno izvršil v nadškofjski domači kapelici. Maševal je sam nadškof. Navzoči so bili tudi angleški poslanik Gosling, papeški odposlanec Msgr. Micara in dr. John Vance.

— **lj Lesene hiše v Londonu.** V Londonu so prišli do prepričanja, da je izboljšanje v stanovanjskem pomanjkanju najti edinole v takojšnji zgradbi lesenih hiš. Neka stavbinska družba ki namerava staviti lešena poslopja, se je zavezala, da bo v enem letu spravila pod streho 1000—1200 hiš dveh velikosti. Manjše bodo stale 430, večje pa 525 funtov. Prve bodo z eno družinsko sobo, tremi spalnicami, kopalno sobo, kuhinjo in shrambo, druge pa bodo imele poleg vsega tega še eno družinsko sobo.

— **lj Betonsko pohištvo so začeli izdelovati na Škotskem,** posebno miže, klopi in stole. Tako pohištvo je jako trdno in ima tudi v zdravstvenem oziru to dobro lastnost, da se v njem ne drži noben mrčes.

— **lj Brzjavne žice in vremenske imenice.** Zvenenje brzjavinih žic tudi v brezvetrju provzroča zračno valovanje, ki je v zvezi z atmosferskimi izprememami. Če so toni žic globoki, se izprevidi vreme že v nekoliko dneh, če pa so toni ostri in visoki, se izpremeni vreme že v nekaj urah. Ta pojav je potrdil ameriški učenjak profesor Field na vseučilišču Ottawa.

— **lj Nov izum pri letalih.** Po poročilih listov, bodo prihodnje dni preizkušeni v Rimu nov izum pri aeroplanih, ki pomeni velik napredek v aeronavtili. Novi aeroplan je izdelan na principu posebne priprave za vzdrževanje ravnotežja, s čimer bo stabilnost in sigurnost letanja dosti pridobila.

— **lj Stanovanjska beda v Berlinu.** V Berlinu je veliko pomanjkanje stanovanj. Po berlinskih listih bi potreboval mestni stanovanski urad 21.000 stanovanj, da bi ustregel najnujnejši potrebi, a ima samo 200 sob na razpolago.

— **lj Navidezno mrtva v rakvi.** V Grunwaldu pri Berlinu so našli popolno premrlo mlado oskrbnico. Zdravnik je konstatiral smrt vsled otrovanja z morfijem. Isti dan so deli navidezno mrtvo ženo v rakev ter so jo neli v mrtvašnico. Ko je prišla naslednji dan policija, da bi dosegla identičnost umrle oskrbnice, je z grozo diha pazila, da navidezno mrtva žena diha. Nemudoma so začeli s poizkusi, da bi jo oživel. V bolnici, kamor so jo odpeljali, se ni prišla k zavesi, a zdravniki upajo, da jo bodo ohranili živo. Poleg otrovanja z morfijem so našli na vratu sledove zločina. Policija preiskuje ta nenavaden slučaj.

Narodno gledalište.

Opera:

10. jan., sobota, Sanje, balet. Ab. A.
11. jan., nedelja, Sanje, balet. Abonm. izven.
12. jan., ponedeljek, zaprta.
13. jan., torek, Prodana nevesta. Ab. D.
14. jan., sredo, Sanje, balet. Abon. B.
15. jan., četrtek, Rusalka. Abon. A. 2.
16. jan., petek »Rigoletto« izven abonm.
17. jan., sobota, »Sanje« na abonm. C.

Drama:

10. jan., sobota, Korenček — ženitev. Abonm. C.
11. jan., nedelja, popoldan, P. t. t. e. t. e. t. ja. Abonm. Abonm. izven.
11. jan., nedelja zvečer, Na dnu. Ab. izven.
12. jan., ponedeljek, Korenček — ženitev. Abonm. A.
13. jan., torek, zaprta.
14. jan., sredo, »Hlapci« na abonm. C.
15. jan., četrtek, Na dnu. Abonm. E.
16. jan., petek, Na dnu. Abonm. B.

Izdajatelj konzorcij »Večernega lista«.
Odgovorni urednik Jože Rutar.
Tiska »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani.